

Strona główna>Postępowanie sądowe>Sprawy cywilne>Sąd którego kraju jest właściwy w danej sprawie?

Sąd którego kraju jest właściwy w danej sprawie?

Słowenia

1 Do jakiego sądu należy się zwrócić: do sądu powszechnego orzekającego w sprawach cywilnych czy do sądu szczególnego (na przykład sądu orzekającego w sprawach z zakresu prawa pracy)?

W Słowenii sądami właściwymi do rozpoznawania sporów cywilnych w pierwszej instancji są sądy rejonowe (*okrajna sodišča*) i sądy okręgowe (*okrožna sodišča*). Orzekają one we wszystkich typowych sprawach i sporach cywilnych (sprawy o przyznanie odszkodowania, spory majątkowe, rodzinne itp.).

Podział właściwości między sądami rejonowymi a okręgowymi omówiono poniżej.

Z kolei jedynymi sądami właściwymi do rozpoznawania i rozstrzygania sporów handlowych w pierwszej instancji są sądy okręgowe. Spory handlowe są to spory, w których każda ze stron jest spółką, instytucją (z uwzględnieniem instytucji publicznych), spółdzielnią, organem państwowym lub organem samorządowym. Spory handlowe obejmują również spory dotyczące stosunków prawnych między osobami fizycznymi prowadzącymi działalność gospodarczą, powstałe wskutek prowadzenia przez nie działalności zarobkowej, a spółką, instytucją (z uwzględnieniem instytucji publicznych), spółdzielnią, organem państwowym lub organem samorządowym.

Zgodnie z obowiązującymi przepisami sądami właściwymi do rozpoznawania sporów pracowniczych są sądy pracy (*delovna sodišča*) i sądy ds. ubezpieczeń społecznych (*socialna sodišča*), nawet gdy dana sprawa wiąże się ze sporem cywilnym. Spory pracownicze obejmują stosunki między pracodawcą a pracownikiem, które stanowią naruszenie praw i obowiązków wynikających ze stosunku pracy. Sądy pracy są właściwe do rozstrzygania indywidualnych sporów pracowniczych (sporów wynikających ze stosunku pracy, sporów związanych z prawami majątkowymi związanymi z takimi stosunkami), grupowych sporów pracowniczych (sporów, w których jedną ze stron jest zwykle związek zawodowy lub inna instytucjonalna forma reprezentacji pracowników), sporów związanych z legalnością strajków i sporów związanych z prawem pracownika do zarządzaniu spółką wynikającym z przepisów prawa słoweńskiego. Sądy ds. ubezpieczeń społecznych orzekają w sprawach dotyczących praw wynikających z ubezpieczenia emerytalno-rentowego, ubezpieczenia zdrowotnego, ubezpieczenia od utraty pracy oraz prawa do świadczeń rodzinnych i socjalnych.

Ponieważ kwestia właściwości pojawia się dopiero po wniesieniu powództwa lub roszczenia do sądu (przed rozpoznaniem sprawy i wydaniem orzeczenia sąd ustala, czy jest właściwy do rozpoznania danej sprawy), zaleca się, aby przed wniesieniem powództwa zasięgnąć porady prawnika w celu uniknięcia zbędnych opóźnień. W przypadku każdego postępowania sąd zwraca uwagę na kwestię właściwości i upewnia się, że żaden inny organ (np. organ administracji) nie jest właściwy do rozpoznania danej sprawy. Jeżeli sąd stwierdzi, że do rozpoznania danej sprawy właściwy jest inny organ, oddala powództwo, co prowadzi do niepotrzebnej straty czasu i zwiększa koszty ponoszone przez stronę.

Informacje na temat organizacji, lokalizacji i właściwości sądów można również uzyskać na oficjalnej stronie internetowej Sądu Najwyższego Republiki Słowenii (Vrhovno sodišče Republike Slovenije): <http://www.sodisce.si/>

2 W przypadku gdy właściwość mają sądy powszechne orzekające w sprawach cywilnych (tj. sądy, które odpowiadają za rozpoznawanie takich spraw), w jaki sposób mogę się dowiedzieć, do którego z nich należy się zwrócić?

Powództwo można wnieść do dowolnego sądu w Republice Słowenii, ale każda osoba wnosząca takie powództwo powinna zwrócić uwagę na właściwość rzeczową oraz na właściwość miejscową. Podstawowe informacje w tym zakresie wraz z adresami wszystkich sądów rejonowych i okręgowych w Słowenii można znaleźć na stronie internetowej Sądu Najwyższego Republiki Słowenii: <http://www.sodisce.si/>

W Słowenii właściwość rzeczową w pierwszej instancji, czyli kompetencje sądu do orzekania w sprawie konkretnego roszczenia wniesionego przez stronę, dzielą sądy rejonowe i okręgowe. Za dwa kryteria mające kluczowe znaczenie przy ustalaniu, który sąd jest właściwy do rozpoznania danej sprawy, uznaje się wartość przedmiotu sporu oraz podstawę prawną stosunku będącego przedmiotem sporu (treść i przedmiot sporu).

Zgodnie z ogólną zasadą sąd okręgowy jest właściwy do rozstrzygania ważniejszych sporów, a także w sytuacji, gdy wartość przedmiotu sporu jest znaczna, gdy spór ma istotne znaczenie dla życia strony lub gdy spór dotyczy sprawy o znacznej złożoności prawnej, ponieważ przy wydawaniu orzeczeń sądy te są zobowiązane do stosowania przepisów regulujących złożone i wrażliwe kwestie (np. kwestie związane z rozwodami, świadczeniami alimentacyjnymi).

W drugiej instancji orzekają cztery sądy apelacyjne o właściwości ogólnej (*višja sodišča*) funkcjonujące w Słowenii. Wniesienie powództwa bezpośrednio do takiego sądu nie jest możliwe. Sądy apelacyjne rozpoznają odwołania od orzeczeń sądów rejonowych i okręgowych; rozstrzygają również spory dotyczące właściwości między sądami rejonowymi i okręgowymi na podlegającym im obszarze państwa.

Sąd Najwyższy Republiki Słowenii jest właściwy do rozpoznawania środków zaskarżenia od orzeczeń sądów apelacyjnych, w szczególności od orzeczeń dotyczących kontroli sądowej oraz wniosków dotyczących ochrony legalności. Przy korzystaniu z nadzwyczajnych środków zaskarżenia istnieje przymus adwokacki – zgodnie z obowiązującymi przepisami prawo do podejmowania określonych czynności procesowych przed Sądem Najwyższym przysługuje wyłącznie adwokatom.

2.1 Czy istnieje rozróżnienie w hierarchii sądów powszechnych orzekających w sprawach cywilnych (na przykład sądy rejonowe są sądami niższej instancji, a sądy okręgowe są sądami wyższej instancji), a jeżeli tak, który z nich jest właściwy w mojej sprawie?

Jak wyjaśniono w poprzednim punkcie, właściwość do rozpoznawania spraw w pierwszej instancji jest podzielona między sądy rejonowe a sądy okręgowe; te dwa rodzaje sądów nie pozostają jednak ze sobą w ścisłej relacji hierarchicznej. Właściwość sądów określa prawo, zasadniczo jednak sądy okręgowe rozpoznają sprawy o większym stopniu złożoności pod względem prawnym i faktycznym.

Zgodnie z ustawą o postępowaniu cywilnym (Zakon o pravdnem postopku, ZPP) 44 sądy rejonowe funkcjonujące w Słowenii są właściwe do rozpoznawania następujących spraw:

- spraw dotyczących roszczeń majątkowych, w przypadku gdy wartość przedmiotu sporu nie przekracza 20 000 euro;
- sporów dotyczących naruszenia własności;
- sporów związanych ze służebnościami i obciążeniem hipotecznym;
- sporów związanych ze stosunkami najmu i dzierżawy.

Sądy rejonowe są również właściwe do rozpoznawania spraw dotyczących pomocy prawnej, w odniesieniu do których w obowiązujących przepisach nie wyznaczono żadnego innego właściwego sądu, a także innych spraw określonych w prawie.

Jedenaście sądów okręgowych funkcjonujących w Słowenii jest właściwych do rozpoznawania następujących spraw:

- spraw dotyczących roszczeń majątkowych, w przypadku gdy wartość przedmiotu sporu przekracza 20 000 euro;

sporów dotyczących ustalenia lub zaprzeczenia ojcostwa lub macierzyństwa;
sporów małżeńskich;
sporów dotyczących zobowiązań alimentacyjnych;
sporów związanych z ochroną i wychowaniem dzieci;
sporów dotyczących prawa dzieci do kontaktów z rodzicami i innymi osobami, jeżeli rozstrzyga się je łącznie ze sporami dotyczącymi ochrony dzieci i ich wychowania;
sporów związanych z prawami autorskimi oraz sporów związanych z ochroną lub wykorzystywaniem wynalazków i znaków towarowych lub sporów dotyczących prawa do korzystania z nazwy handlowej, jak również sporów związanych z regułami ochrony konkurencji;
sporów handlowych;
sporów powstałych w wyniku postępowania upadłościowego.

Sąd Okręgowy w Lublanie posiada wyłączną właściwość miejscową do orzekania w sprawach dotyczących praw własności intelektualnej w pierwszej instancji. Sądy okręgowe są również właściwe do rozpoznawania wniosków o międzynarodową pomoc prawną oraz wniosków o pomoc prawną składanych w postępowaniach o uznanie orzeczeń sądów zagranicznych, a także do rozpoznawania innych spraw określonych w obowiązujących przepisach.

2.2 Właściwość miejscowa (który sąd jest właściwy do rozpoznania mojej sprawy: sąd w mieście A czy w mieście B?).

Zasadniczo powództwo można wytoczyć przed dowolny sąd pierwszej instancji w Słowenii spośród wymienionych powyżej. Przed przystąpieniem do rozpoznania sprawy sąd, przed który strona wytoczyła powództwo, ustala, czy jest właściwy do jej rozpoznania. Jeżeli sąd stwierdzi, że nie jest właściwy miejscowo do rozpoznania danej sprawy, może oświadczyć, że nie jest sądem właściwym, i przekazać sprawę do innego sądu, jednak obowiązany jest tak postąpić wyłącznie w przypadku, gdy strona przeciwna zwróci uwagę na brak właściwości. Sąd jest jednak obowiązany stwierdzić brak swojej właściwości w przypadku, gdy inny sąd posiada wyłączną właściwość miejscową do rozpoznania danej sprawy. Niemniej przy ustalaniu właściwości miejscowej sądów stosuje się pewne ogólne zasady, które są brane pod uwagę w celu utrzymania kosztów na niskim poziomie i możliwie najszybszego zakończenia postępowania.

W ZPP zawarto zasadę dotyczącą ogólnej i szczególnej właściwości miejscowej; właściwość taką ustala się ze względu na przedmiot i strony sporu.

Szczegółowe informacje na ten temat przedstawiono poniżej.

2.2.1 Podstawowa zasada ustalania właściwości miejscowej

Zgodnie z tą zasadą powództwo przeciwko osobie fizycznej lub prawnej należy wytoczyć przed sąd właściwy dla obszaru, na którym pozwany ma swoje miejsce stałego zamieszkania lub na którym osoba prawna ma swoją siedzibę statutową. W przypadku powództwa przeciwko zagranicznej osobie fizycznej lub prawnej za sąd posiadający ogólną właściwość miejscową uznaje się sąd właściwy dla obszaru, na którym dana osoba fizyczna ma swoje miejsce zamieszkania w Słowenii lub na którym dana osoba prawna ma swój oddział.

2.2.2 Wyjątki od podstawowej zasady

W niektórych przypadkach w ZPP przyznaje się stronom sporu możliwość wytoczenia powództwa przed sąd inny niż sąd posiadający ogólną właściwość miejscową na podstawie tej zasady. W ściśle określonych przypadkach (związanych z przedmiotem lub treścią sporu) strony mogą wytoczyć powództwo jedynie przed sąd posiadający wyłączną właściwość do rozpoznania danej sprawy; w omawianym przypadku taki sąd określa się jako sąd posiadający wyłączną właściwość miejscową.

Jeżeli powód wytoczy powództwo przed sąd, który nie posiada właściwości miejscowej do rozpoznania danej sprawy, uznaje się, że taki sąd nie jest sądem właściwym, a sprawę przekazuje się innemu właściwemu sądowi, przy czym sprawa jest rozpoznawana przed tym sądem w taki sposób, jak gdyby została przed nim wszczęta.

2.2.2.1 W jakim przypadku mam możliwość wyboru pomiędzy sądem w miejscu zamieszkania pozwanego (sąd wyznaczony przez zastosowanie podstawowej zasady) a innym sądem?

Jak wskazano powyżej, w niektórych przypadkach dwa sądy mogą być jednocześnie właściwe miejscowo do rozpoznania danej sprawy. W takiej sytuacji strona postępowania może wybrać sąd, przed który chce wytoczyć powództwo (**właściwość przemienna**).

Definicję takiej właściwości zawierają art. 49–65 ustawy o postępowaniu cywilnym; poniżej przedstawiono tylko najistotniejsze przypadki mające największe znaczenie dla życia stron.

Za sąd właściwy do rozpoznawania sporów dotyczących świadczeń alimentacyjnych na rzecz małżonka uznaje się nie tylko sąd posiadający ogólną właściwość miejscową, ale również sąd właściwy dla miejsca stałego zamieszkania powoda (beneficjenta świadczeń alimentacyjnych). Możliwość wyboru sądu przysługuje również stronom sporów małżeńskich (sprawy rozwodowe). W takim przypadku sądem właściwym jest sąd właściwy dla miejsca, w którym małżonkowie mieli swoje ostatnie wspólne miejsce stałego zamieszkania. W sporach o ustalenie lub zaprzeczenie ojcostwa lub macierzyństwa sądem właściwym jest również sąd właściwy dla miejsca stałego lub tymczasowego zamieszkania dziecka, które zgodnie z ustawodawstwem słoweńskim jest uprawnione do wniesienia powództwa. Jeżeli za sąd właściwy do rozpoznania takich sporów uznano sąd w Słowenii, np. z uwagi na fakt, że powód ma miejsce stałego zamieszkania w Słowenii, właściwość miejscowa przysługuje sądowi właściwemu dla miejsca stałego zamieszkania powoda. W przypadku sporów o odszkodowanie z tytułu odpowiedzialności pozaumownej (zwykle są to sprawy związane z wypadkami drogowymi) za sąd właściwy do rozpoznania sprawy uznaje się, poza sądem posiadającym ogólną właściwość miejscową, również sąd właściwy dla miejsca wystąpienia szkody (tj. dla miejsca, w którym doszło do wypadku drogowego) lub sąd właściwy dla miejsca wystąpienia skutków szkody. Jeżeli doszło do wystąpienia szkody, która doprowadziła do utraty życia lub poważnego uszczerbku na zdrowiu, za sąd właściwy uznaje się również sąd właściwy dla miejsca stałego lub tymczasowego zamieszkania powoda. W sporach wynikających ze stosunków umownych za sąd właściwy do rozpoznania danej sprawy uznaje się również sąd właściwy miejscowo dla miejsca wypełniania zobowiązań umownych; podobne rozwiązanie stosuje się w przypadku sporów dotyczących weksli lub czeków (sąd właściwy dla miejsca realizacji weksla lub czeku).

Właściwość przemienna ma zastosowanie również w sporach dotyczących umów konsumenckich, w których powód jest konsumentem (osobą fizyczną). W takich przypadkach właściwy jest nie tylko sąd posiadający ogólną właściwość miejscową, ale również sąd właściwy dla miejsca stałego lub tymczasowego zamieszkania konsumenta. Jeżeli powodem w sporze dotyczącym umowy konsumenckiej jest przedsiębiorstwo, właściwość miejscowa przysługuje sądowi właściwemu dla miejsca stałego lub tymczasowego zamieszkania konsumenta. Inna właściwość miejscowa może mieć zastosowanie wyłącznie w przypadku zawarcia umowy między konsumentem a przedsiębiorstwem po powstaniu sporu lub umowy, która umożliwia konsumentowi wszczęcie postępowania przed innymi sądami. Za sąd właściwy w sporach dotyczących stosunku ubezpieczenia, w których pozwanym jest zakład ubezpieczeń, uznaje się nie tylko sąd posiadający ogólną właściwość miejscową oraz sąd właściwy dla siedziby oddziału zakładu ubezpieczeniowego, ale również sąd właściwy dla miejsca stałego lub tymczasowego zamieszkania albo siedziby powoda. W sporach dotyczących stosunku ubezpieczenia, w których pozwanym jest ubezpieczający, ubezpieczony lub uposażony z tytułu ubezpieczenia, zakład ubezpieczeń może wnieść powództwo wyłącznie do sądu właściwego miejscowo dla miejsca stałego lub tymczasowego zamieszkania pozwanego. Inna właściwość miejscowa może mieć zastosowanie wyłącznie w przypadku zawarcia przez strony sporu umowy po powstaniu sporu lub umowy, która dodatkowo zapewnia ubezpieczającemu, ubezpieczonemu lub uposażonemu możliwość wszczęcia postępowania przed innymi sądami.

Inne przypadki, w których obowiązuje właściwość przemienna, określono w ustawie o postępowaniu cywilnym.

2.2.2.2 W jakim przypadku muszę wybrać sąd inny niż ten właściwy dla miejsca zamieszkania pozwanego (sąd wyznaczony przez zastosowanie podstawowej zasady)?

W konkretnych przypadkach prawo przewiduje szczególną właściwość miejscową i wskazuje jeden sąd jako jedyny sąd właściwy do rozpoznania danej sprawy. Taką właściwość określa się mianem **wyłącznej właściwości miejscowej** i stosuje się ją w następujących przypadkach:

w sporach dotyczących praw rzeczowych, naruszenia własności oraz najmu i dzierżawy nieruchomości wyłączną właściwość miejscową ma sąd właściwy dla miejsca położenia nieruchomości;

w sporach dotyczących praw rzeczowych do statków morskich lub powietrznych (i sporów dotyczących kwestii związanych z leasingiem takich statków) wyłączną właściwość miejscową ma sąd właściwy dla miejsca prowadzenia rejestru, w którym zarejestrowano dany statek morski lub powietrzny;

w sporach powstałych w toku lub w wyniku sądowego lub administracyjnego postępowania egzekucyjnego oraz sporach powstałych w toku postępowania upadłościowego lub w związku z takim postępowaniem wyłączną właściwość miejscową ma sąd właściwy dla miejsca, w którym toczy się postępowanie egzekucyjne lub upadłościowe.

2.2.2.3 Czy strony mogą samodzielnie określić jako właściwy sąd, który w innym wypadku nie byłby właściwy?

Zgodnie z ustawodawstwem słoweńskim strony mogą wspólnie ustalić, który sąd jest właściwy do rozpoznania danej sprawy w pierwszej instancji (**umowa o właściwość miejscową**). W drodze takiej umowy strony mogą zmienić sąd właściwy miejscowo z mocy prawa, choć należy podkreślić, że strony nie są uprawnione do zawarcia umowy o ustalenie **właściwości rzeczowej**, ponieważ właściwość taką można ustalić wyłącznie w przepisach prawa (zob. wyjaśnienie powyżej).

Strony mogą uzgodnić, że sądem właściwym do rozpoznania ich sprawy będzie sąd pierwszej instancji, który w innym przypadku nie posiadałby właściwości miejscowej. Podstawowym warunkiem, który strony muszą spełnić, jest dopilnowanie, aby wskazany przez nie sąd był sądem właściwym ze względu na przedmiot sprawy lub aby posiadał właściwość rzeczową (por. podział właściwości między sądami rejonowymi i okręgowymi). Zawarcie takiej umowy nie jest możliwe, jeżeli w obowiązujących przepisach określono sąd posiadający wyłączną właściwość miejscową (por. poprzedni punkt).

Umowa między stronami musi mieć formę pisemną i odnosić się do konkretnego sporu lub sporu przyszłego, który powstanie lub może powstać w wyniku istniejącego między stronami stosunku prawnego. Powód dołącza dokument potwierdzający zawarcie takiej umowy do pozwu wszczynającego postępowanie przed danym sądem. Należy podkreślić, że umowy o właściwość miejscową nie można zawrzeć w trakcie postępowania, tj. po wniesieniu do sądu pozwu, do którego nie załączono tego rodzaju umowy.

3 W przypadku gdy właściwość mają sądy szczególne, w jaki sposób mogę dowiedzieć się, do którego z nich należy się zwrócić?

W słoweńskim systemie sądowym nie istnieją sądy specjalizujące się w konkretnych zagadnieniach z obszaru prawa cywilnego i handlowego (np. wyspecjalizowane sądy rodzinne rozstrzygające spory małżeńskie lub spory między rodzicami a dziećmi), ponieważ wszystkie spory cywilne rozstrzygają sądy rejonowe i okręgowe lub wydziały cywilne i gospodarcze tych sądów. W ramach sądów funkcjonują zorganizowane wydziały (cywilny, rodzinny, gospodarczy, egzekucyjny, nieprocesowy, spadkowy). Co do zasady w wydziałach tych za rozstrzyganie sporów i wydawanie orzeczeń odpowiadają sędziowie specjalizujący się w określonych dziedzinach.

W Słowenii funkcjonują wyłącznie sądy szczególne zajmujące się rozstrzyganiem sporów pracowniczych i społecznych – ich właściwość i strukturę opisano we wstępie.

Powiązane strony

<http://www.sodisce.si/>

<http://www.dz-rs.si/wps/portal/Home/deloDZ/zakonodaja/preciscenaBesedilaZakonov>

<https://www.uradni-list.si/glasilo-uradni-list-rs>

<http://www.pisrs.si/Pis.web/>

Ostatnia aktualizacja: 08/09/2021

Za wersję tej strony w języku danego kraju odpowiada właściwy punkt kontaktowy Europejskiej Sieci Sądowej (EJN). Tłumaczenie zostało wykonane przez służby Komisji Europejskiej. Jeżeli właściwy organ krajowy wprowadził jakieś zmiany w wersji oryginalnej, mogły one jeszcze nie zostać uwzględnione w tłumaczeniu. ESS ani Komisja Europejska nie ponoszą odpowiedzialności za wszelkie informacje, dane lub odniesienia zawarte w tym dokumencie.

Informacje na temat przepisów dotyczących praw autorskich, które obowiązują w państwie członkowskim odpowiedzialnym za niniejszą stronę, znajdują się w informacji prawnej.